

OBSAH

	PŘEDMLUVA	10
1.	REGULAČNÍ TECHNIKA	11
1.1.	Přehled základních pojmů a definic z regulační techniky	11
1.1.1.	Ruční regulace	13
1.1.2.	Automatická regulace	14
1.1.3.	Postup při zavádění automatické regulace	16
1.1.4.	Rozdělení a druhy regulátorů	17
1.1.5.	Základní pojmy uvedené v článku 1.1	18
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 1.1	19
1.2.	Regulované soustavy	19
1.2.1.	Statické regulované soustavy	20
1.2.2.	Astatické regulované soustavy	24
1.2.3.	Soustavy s dopravním zpožděním	27
1.2.4.	Posouzení regulovatelnosti soustav	27
1.2.5.	Základní pojmy uvedené v článku 1.2	29
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 1.2	29
1.3.	Nespojité regulátory	30
1.3.1.	Dvoupolohový regulátor	30
1.3.2.	Třípolohový regulátor	31
1.3.3.	Dvoupolohový regulátor se zpětnou vazbou	33
1.3.4.	Impulsový regulátor	33
1.3.5.	Základní pojmy uvedené v článku 1.3	34
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 1.3	34
1.4.	Regulační obvody s nespojitými regulátory	34
1.4.1.	Regulační obvody s dvoupolohovým regulátorem	34
1.4.2.	Regulační obvod s třípolohovým regulátorem	39
1.4.3.	Dvoupolohový regulátor se zpětnou vazbou	39
1.4.4.	Regulační obvod s impulsovým regulátorem	42
1.4.5.	Seřízení (nastavení) nespojitých regulátorů	43
1.4.6.	Základní pojmy uvedené v článku 1.4	44
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 1.4	44
1.5.	Spojité regulátory	45
1.5.1.	Proporcionální regulátor (regulátor P)	45
1.5.2.	Integrační regulátor (regulátor I)	47
1.5.3.	Derivační regulátor (regulátor D)	49
1.5.4.	Sdružené regulátory	50
1.5.5.	Základní pojmy uvedené v článku 1.5	53
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 1.5	54
1.6.	Regulační obvody se spojitými regulátory	54
1.6.1.	Regulační pochod a jeho stabilita	54
1.6.2.	Kvalita regulačního pochodu	55
1.6.3.	Volba typu regulátoru	56

1.6.4.	Optimální seřízení regulátoru	57
1.6.5.	Základní pojmy uvedené v článku 1.6	61
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 1.6	62
1.7.	Rozvětvené a několikaparametrové regulační obvody	63
1.7.1.	Základní pojmy	63
1.7.2.	Vlečná regulace	64
1.7.3.	Poměrová regulace	65
1.7.4.	Kaskádová regulace	65
1.7.5.	Regulace s rozvětveným výstupem regulátoru	66
1.7.6.	Několikaparametrová regulace	66
1.8.	Vyšší formy regulace	67
1.8.1.	Optimální regulace	67
1.8.2.	Extremální regulace	68
1.8.3.	Adaptivní regulace	68
1.8.4.	Učící se systémy	69
1.8.5.	Základní pojmy uvedené v článcích 1.7 a 1.8	69
	Kontrolní otázky a úlohy k článkům 1.7 a 1.8	70
2.	AUTOMATIZAČNÍ PROSTŘEDKY PRO REALIZACI REGULACE	71
2.1.	Jednouúčelové regulátory	71
2.1.1.	Snímače s přidavnými kontakty	72
2.1.1.	Dvoupolohové regulátory	72
2.1.3.	Proporcionální regulátory	73
2.1.4.	Regulační systémy pro klimatizaci a topenářství	74
2.2.	Stavebnicové regulační systémy	76
2.2.1.	Kompaktní regulační systémy	77
2.2.2.	Modulový regulační systém	86
2.2.3.	Systém malých nespojitých regulátorů TRS	90
2.2.4.	Panelová konstrukční stavebnice	91
	Kontrolní otázky a úlohy k článkům 2.1 a 2.2	92
2.3.	Aplikace automatizačních prostředků	93
2.3.1.	Aplikace jednouúčelových dvoupolohových a proporcionálních regulátorů	93
2.3.2.	Aplikace regulačního systému pro klimatizaci a topenářství	94
2.3.3.	Aplikace stavebnicových regulačních systémů	95
3.	PŘIPOJENÍ STAVEBNICOVÝCH REGULAČNÍCH SYSTÉMŮ NA ŘÍDICÍ POČÍTAČ	97
3.1.	Princip řešení	97
3.2.	Řízení kompaktních regulátorů	98
3.2.1.	Řízení elektronických kompaktních regulátorů	98
3.2.2.	Řízení pneumatických kompaktních regulátorů	99
3.3.	Řízení modulových regulátorů	101
	Kontrolní otázky a úlohy ke kapitole 3	101
4.	ČÍSLICOVÉ ŘÍZENÍ	103
4.1.	Základní pojmy	103
4.2.	Popis automatizovaného systému řízení technologického procesu (ASŘ TP) ...	105
	Kontrolní otázky a úlohy k článkům 4.1 a 4.2	108
4.3.	Teorie číslicových regulačních obvodů	108
4.3.1.	Matematický popis tvarovače	109
4.3.2.	Odvození diferenční rovnice z diferenciální rovnice	110
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavcům 4.3.1 a 4.3.2	115
4.3.3.	Analýza číslicového regulačního obvodu	116
4.3.4.	Přenosy a stabilita uzavřeného regulačního obvodu	118
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavcům 4.3.3 a 4.3.4	122
4.4.	Návrh algoritmů řízení	122

4.4.1.	Návrh algoritmu řízení podle kritéria maximálně přípustného přeregulování ..	122
4.4.2.	Návrh algoritmu řízení podle kritéria konečného regulačního pochodu v minimálním počtu regulačních kroků	128
4.4.3.	Simulace řízení na číslicovém počítači	130
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 4.4	133
5.	ŘÍDICÍ POČÍTAČE	135
5.1.	Funkce řídicího počítače v ASŘ TP	135
5.1.1.	Charakteristika řídicího počítače	136
5.1.2.	Zvláštní vlastnosti řídicího počítače	141
5.1.3.	Standardní periferní zařízení	141
5.1.4.	Vnější paměti	143
5.1.5.	Nestandardní periferní zařízení	143
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 5.1	150
5.2.	Vývoj řídicích počítačů	150
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 5.2	152
5.3.	Spojení řídicího počítače s technologickým procesem	152
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 5.3	154
5.3.1.	Analogová vstupní strana jednotky styku s prostředím	154
5.3.2.	Dvuhodnotová vstupní strana jednotky styku s prostředím	156
5.3.3.	Změnová vstupní strana jednotky styku s prostředím	156
5.3.4.	Impulsová vstupní strana jednotky styku s prostředím	157
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavcům 5.3.1. až 5.3.4	157
5.3.5.	Analogová výstupní strana jednotky styku s prostředím	157
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 5.3.5	158
5.3.6.	Spojení počítače s periferními zařízeními prostřednictvím desky rozhraní, princip přerušovacího systému a prioritního přerušovacího systému	158
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 5.3.6	160
5.4.	Programové vybavení řídicích počítačů	160
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 5.4	163
6.	ŘÍDICÍ SYSTÉMY	165
6.1.	Vývoj prostředků pro řízení	165
6.2.	CIRIS — číslicový informační a řídicí systém	167
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 6.1	168
7.	PŘÍSTROJE PRO VYUŽITÍ INFORMACÍ	169
7.1.	Servomotory	169
7.1.1.	Pneumatické servomotory	169
7.1.2.	Hydraulické servomotory	172
7.1.3.	Elektrohydraulické servomotory	173
7.1.4.	Elektrické servomotory	174
7.2.	Výkonné orgány	181
7.2.1.	Hnací mechanismus	181
7.2.2.	Výstupní hlavice	181
7.2.3.	Regulační orgán	184
	Kontrolní otázky a úlohy ke kapitole 7	186
8.	PRUŽNÉ VÝROBNÍ SYSTÉMY	187
8.1.	Číslicové řízení obráběcích strojů	187
8.1.1.	Základní principy	187
8.1.2.	Vázba číslicového řídicího systému s obráběcím strojem	188
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavcům 8.1.1 a 8.1.2	190
8.1.3.	Programování činnosti číslicově řízených strojů	190
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 8.1.3	197

8.1.4.	Rozdělení číslicových řídicích systémů	197
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 8.1.4	200
8.1.5.	Struktura číslicového řídicího systému	200
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 8.1.5	202
8.1.6.	Vstupní část číslicových řídicích systémů	203
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 8.1.6	206
8.1.7.	Aritmetická část číslicových řídicích systémů	206
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 8.1.7	210
8.1.8.	Výstupní obvody číslicových řídicích systémů	210
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 8.1.8	213
8.1.9.	Charakteristika a vlastnosti systémů CNC	213
	Kontrolní otázky a úlohy k odstavci 8.1.9	219
8.2.	Průmyslové roboty	219
8.2.1.	Vlastnosti průmyslových robotů	220
8.2.2.	Použití průmyslových robotů	221
8.2.3.	Motorický systém robotů	224
8.2.4.	Senzorický systém robotů	224
8.2.5.	Pohony	225
8.2.6.	Řídicí systémy průmyslových robotů	225
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 8.2	228
9.	ZÁSADY NAVRHOVÁNÍ A PROJEKTOVÁNÍ ŘÍDICÍCH OBVODŮ ZE STAVEBNICOVÝCH SYSTÉMŮ	229
9.1.	Zásady navrhování logických řídicích obvodů	229
9.2.	Zásady navrhování kompaktních řídicích systémů	230
9.3.	Zásady navrhování modulových řídicích systémů	230
9.4.	Úvodní a prováděcí projekt	231
9.4.1.	Úvodní projekt	231
9.4.2.	Prováděcí projekt	232
9.5.	Příklad zpracování úvodního projektu	233
9.5.1.	Průvodní zpráva	234
9.5.2.	Seznam strojů a zařízení	236
9.5.3.	Rozpočtová část	236
9.5.4.	Výkresová dokumentace	236
	Kontrolní otázky a úlohy ke kapitole 9	240
10.	PROVOZ A ÚDRŽBA ŘÍDICÍCH SYSTÉMŮ	241
10.1.	Montáž	241
10.1.1.	Příprava montáže	241
10.1.2.	Plánování, kontrola a provedení montáže	243
10.2.	Uvádění řídicích systémů do provozu	244
10.3.	Údržba řídicích systémů	245
10.4.	Spolehlivost řídicích systémů	246
10.4.1.	Základní problémy řídicích systémů z hlediska spolehlivosti	246
10.4.2.	Hodnocení spolehlivosti řídicích systémů	247
10.4.3.	Zálohování řídicích systémů	248
	Kontrolní otázky a úlohy ke kapitole 10	248
11.	VÝVOJ STAVEBNICOVÝCH ŘÍDICÍCH SYSTÉMŮ	249
	Kontrolní otázky a úlohy ke kapitole 11	253
12.	MATEMATICKÉ PROSTŘEDKY PRO POPIS A ŘEŠENÍ REGULAČNÍCH OBVODŮ	255
12.1.	Způsoby popisu spojitých (analogových) regulačních obvodů a jejich částí	255
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 12.1	261

12.2.	Přehled nejdůležitějších pravidel Laplaceovy transformace	261
12.2.1.	Přímá Laplaceova transformace	261
12.2.2.	Zpětná Laplaceova transformace racionální lomové funkce	263
12.3.	Prostředky pro popis diskretních (číslicových) regulačních obvodů a jejich částí	265
12.3.1.	Transformace $\mathcal{Z}$	265
12.3.2.	Zpětná transformace $\mathcal{Z}$ racionální lomené funkce	267
	Kontrolní otázky a úlohy k článkům 12.2 a 12.3	268
12.4.	Algebra blokových schémat	268
12.4.1.	Spojité obvody	268
12.4.2.	Diskretní obvody	271
	Kontrolní otázky a úlohy k článku 12.4	272
	Literatura	273